

Ane Rodriguez

Tabakalerako zuzendaria

“EZ GATOZ JADA EGITEN DIREN ERAKUSKETAK EGITERA”

Ane Rodriguezek duela hiru urte hartu zuen Tabakalerako proiektu kulturalaren lema. Bere eskutik iritsi da egitasmoaren jendarteratzea irail honetan. Flashak eta elkarrizketa asko, baina hasierako zarataren ondoren zer? Hauek dira Donostiako kulturgune handienaren barrenak.

Gorka Bereziartua Mitxelena

@boligorria

ARGAZKIAK: DANI BLANCO

“Gauzak azkar doaz, ez du denborarik ematen komunikazioan eta euskarrietan daukagun gogoeta ondo islatzeko” dio Ane Rodriguez Tabakalerako kultur proiektuko zuzendariak lehen galderari –orain arteko balantzea nolakoa den– erantzunez. Eraikineko hirugarren pisuko bulego batean gaude. Sartzean ikusi ditugu lan taldeko kideak buru-belarri euren ordenagailuetan; *loft* itxura daukan espazio estreinatu berria, uda txiki-ko egun horietako bat, giro lasaia, argia sartzen sarrera nagusira ematen duen

leiho zabaletik. Hilabete eta erdi pasa da inauguratu zutenetik, hasiera jendetsuaren ostean pixkanaka forma hartzen ari da kultura garaikideko gunea, baina oraindik falta dira gerora eraikinean garrantzia izan behar luketen zenbait osagai. Esana zuten: irekitzea ez da iraileko zita nagusiarekin bukatu, udazken osoan estreinatu nahi dute tabako fabrika zaharberritua.

Hainbat inaugurazio egiteko adina metro behintzat badago hemen. Handiegia ere ez ote den. Donostian, are

Gipuzkoan honelako zerbait edukiz betetzeko adina masa kritiko ez sortzeak kezkatzen ote duen galdetuta ezetz dio, “ardura partekatua” delako. Alegia, dena ez dago Rodriguez eta bere ekipoaren esku, eraikinaren laurdena da gutxi gorabehera kultur proiektua.

Apuntea hartzen dugu: ondo desberdindu behar da zer den Tabakalera –eraikina– eta zer Tabakalera –egitasmo kulturala–. Bata espazioa, bestea dinamika; bata eskaparatea, bestea barruan aurki dezakezunaren parte bat, Euska-

diko Filmategiak, Zineuskadik, Zinemaldiak, Kutxak eta Etxepare Institutuak egingo dutenarekin osatuko dena, baita beste zenbait ekimenekin ere. Edonola, Rodriguezek uste du ez direla behar bezala desberdintzen oraindik: “Edificioaren izen bera edukitzea bada zama, kultur proiektua epaitzen delako gaintzekoaren baitan”. Estreinatuta eta berehala ikusi dute, moda desfile bat egiteko Tabakalerako espazio bat alokatu dutenean: “Ez genuen guk antolatu, baina ezinbestean jendea Tabakalerara

baldin badator gurekin lotzen da. Gauza horiek probatu egin behar ditugu, funtzionatzen duten ala ez; ditugun osagaien gauzak nola egin ikusi, ea gatz pixka bat gehiago behar duen edo olioarekin pasa garen”.

Beste inork egingo ez dituen erakusketak

Potentziala ez da txikia honelako espazioa eskura edukita. “Publikoen arteko harremana” aipatu du Rodriguezek indargune gisa. Eraikinean sartzen denak

“Diskurtsoa osatu nahi dugu erakusketak planteatzen ditugun heinean”

egin ditzakeen zirkuituak ditu buruan: “Kutxaren ikasgeletara datorren norbait gero liburutegitik pasa daiteke eta ondoren zineman ze programazio dagoen ikusi; edo alderantziz, gure erakusketa bat ikustera datorren kanpoko komisario batek hemengo zerbaitez ezagutu”. Asmo oso desberdinekin joango diren pertsonen elkar kutsatzea da xedeetako bat.

Esatea erraza da, baina publikoaren parte handi batek “arte” hitza entzun eta ondoren etor daitekeenaren beldurrez eskuak belarrietara eramateko joera daukan herri batean, hesi asko bota beharko dira. “Nik uste konplexu asko ditugula. Eta nire burua zakuan sartzen dut. Jakin behar dugu gauzak lasaitasun handiagoarekin ikusten”, dio Rodriguezek. Erakusketa garaikide baten aurrean “gustatzen zait” edo “ez zait gustatzen” esatearen alde agertu da, adibidez. Hobe da hori bere ustez, “ez dut ulertzen” esan eta bertan goxo geratzea baino.

Gomendioa praktikan jartzeko lehen aukera, Tabakaleraren estreinako erakusketa. *Ikus-entzunezkoen aldiriak* intentzio-deklarazio gisa ulertu behar

ote den galdetu diogu zuzendariari, ez baita, nolabait esateko, oso erakusketak “komertziala” –eta irekitzean gauza *mainstream*ago bat egitea barkagarria izango zen–: aztertzen ditu, besteak beste, ikus-entzunezko artearen ekoizpen, erreproduzio eta transmisio baldintzak, bisitariari hasieratik ahalegina egin dezan eskatuz. “Hau beste lan batetik dator, *Apologia/Antologia*, eta bi urtean aritu gara horretan lanean. Nahiko logikoa iruditu zitzaigun etxean abiatutako erakusketa bat egitea eta ez enkarguzko zerbaitez”. Koldo Mitxelena, Kutxa Kubo aretoa eta San Telmo ere hor daude, beraz Tabakalerak bere eredu aurkitu behar du, sorkuntza berriko erakusketak eginez; edo sorkuntza bultzatzen dutenak; edo ikerketa baten ondorioz presentatuko duten zerbaitez: “Gu ez gatoz jada egiten diren erakusketak egitera”.

Baina, *Ikus-entzunezkoen aldiriak*era itzuliz, aitortu du: “Bai, arreta eskatzen du. Eta guk hor erakunde bezala mediaziorako erremintak eskuragarri jarri behar ditugu. Ez da gure nahia, inondik inora, erakusketa itxiak egitea. Baina

diskurtso bat egin nahi dugu erakusketak planteatzen ditugun heinean. Ikasiko dugu erakusketa batetik bestera komunikazioa hobetzen; ariketa egin behar dugu testuek ere lur har dezaten. Bestela elkarrizketa moztzen da eta ez da inora ailegatzen”.

Agintari berriak: plan aldaketa?

Azken udal eta foru hauteskundearen kanpainan 15 minutuko fama izan zuen Tabakalerak, Markel Olano Gipuzkoako EAJko zerrendaburuak Egiako eraikina “ikus-entzunezko puntako sormen gune” bihurtzeaz hitz egin zuenean, gaur egungo proiektuarekin bat egiten ez duen zerbaitez, alegia: momentuz diziiplina ugaritako praktika artistiko garaikideak dira ardatza, ez bakarrik ikus-entzunezkoak, ezta produkzioa huts-hutsean ere. Jakina denez, gero Olanok hauteskundeak irabazi zituen eta eraikineko administrazio kontseilua osatzen duten beste bi erakunde publikoak ere –Donostiako Udala eta Eusko Jaurlaritza– EAJren esku daude.

Abiatu eta segituan aldatzen hasi behar? Rodriguezek bi partetan espli-

“Hasi aurretik proiektu honen elementuak aldatzen hastea atzerapausoa litzateke”

“Horrelako proiektu bat irekitzeak ekartzen du hirian gauzak birpentsatzea”

“Ez da gure nahia, inondik inora, erakusketa itxiak egitea”

katu du gaiari buruzko bere iritzia, egun zentroak dauzkan helburuak gogora ekartzearekin batera. Bat: “Horiek aldatzea erabakitzen bada edo negoziatzea tokatzen bada, negoziatuko da. Nik ulertzen dut agintari bakoitzak badauzkala helburu finkatu batzuk; eta hori horrela izanda, negoziaketa batean sartu behar zara”. Bi: “Baina Tabakalerak hamalau urte behar izan ditu irekitzeko. Denbora behar da proiektua mamitzeko. Hasi aurretik elementuak aldatzen hasiko bagina, atzerapausoa izango litzateke”. Horrelako aldaketarik egiteko saiakerak izan ote diren galdetuta Rodriguezek ezetz dio: “Saiakerak baino, badaude helburu desberdinak finkatuta legegintzaldi batetik bestera”.

2012an hartu zuen proiektuaren gidaritzza Rodriguezek, panorama instituzional arrunt diferentarekin –Bilduren esku zeuden Gipuzkoako Aldundia eta Donostiako Udala; PSE-EEren gobernuaren zeukan Eusko Jaurlaritzak–. Lau urtean behingo aulki jokoaren ostean agintari berriekin harreman ona daukala dio, “eretzeko moduko uda” izan dute inaurazioarekin eta horren ondoren eseri

dira zuzendaria eta instituzioak. “Konbertsazioa” da harremana definitzeko erabili duen hitza. Zaintzea komeni den elkarrizketa, kultur gune honek eduki dezakeen proiektzioa edozein agintarientzat karamelua baita. “Hala da. Eta ez hemen bakarrik: Espainiako Estatuan ere horrelako proiekturik ez da ireki”.

Gutxi falta da 2016. urtean sartzeko

Elkarrizketa hau Donostiako Europako Kultur Hiriburuen banda jantzi baino aste batzuk lehenago ari da grabatzen. Hiriko programazio kultural publikoak koordinatzeko premia sortuko du zitak eta 2016aren bulegoak hartu du bere gain ikuspegi orokorra emateko zeregin hori. Tabakalera tartean dago noski, eta beste erakundeekin egiten ari den lana esplikatu du Rodriguezek. Azaldu duenez, ez dago organismo erakunde arteko harremanak bideratzeko: “Nik uste 2016ak utzi beharko lukeen legatu horietako bat hori izan beharko litzatekeela, metodologiaren bat denon artean gauzak pixka bat koadratzeko”. Ebentoa pasako baita, baina egitasmo asko irauteko asmoz jarri dira martxan.

Aldaketa urtea izango da hortaz 2016a. Eta edozer kanbiatzen hasten denean bezala, erresistentziak sortu dira. Lagin bat, Nosferatu zine zikloa Antzoki Zaharretik Tabakalerara ematearekin gertatu dena: saio batean zenbait ikusle lekurik gabe geratu zirelako zurrumurruren bat entzun da, garrantzi gutxiko kontua, baina aukera ematen duena galdetzeko ea Egia-koa bezalako espazio batek Donostiako eskaintza larregi zentralizatu ote dezakeen. “Horrelako proiektu bat irekitzeak ekartzen du hirian gauzak birpentsatzea” Rodriguezen ustez, “baina ez litzaziguke gustatuko beste espazioak edukiz hustea”.

Pieza asko ari dira mugitzen Donostiako kultur eskaintzan eta Tabakalerak dantza horretan bere pausoa markatu beharko du, zentroaren nazioarteko izaera ahaztu gabe eta herritarrak erakartzen saiatuz. Seguruenik ideiak argiago iritsiko dira urriko egun honek bezalako isiltasunarekin, lehen asteetako zaratatik urrun, eta datorren urtean espero daitekeen espektakulua aldiz iriatan. ■